

Streszczenie

Badanie ankietowe autorów i autorek książek wydanych w serii „Monografie FNP” w latach 2010–2022

Marta Łazarowicz-Kowalik, Dorota Juszczyk

Listopad 2022

Celem badania było przyjrzenie się konkursowi „Monografie FNP” z perspektywy jego laureatów oraz poznanie opinii autorów i autorek książek wydanych w serii „Monografie FNP” na temat programu i jego przydatności.

Program „Monografie FNP” został stworzony w 1994 roku i ma na celu finansowanie wydania prac naukowych z zakresu nauk humanistycznych i społecznych. W serii publikowane są prace charakteryzujące się wysokim poziomem naukowym, oryginalnością i integralnością ujęcia tematyki, odkrywczością założeń i wagą wyników oraz prezentujące dane zagadnienie w taki sposób, aby było ono dostępne nie tylko dla wąskiego grona specjalistów. Prace te wyłaniane są w drodze konkursu spośród oryginalnych i niepublikowanych wcześniej dzieł.

Laureatom i laureatkom konkursu Fundacja zapewnia pokrycie kosztów wydania pracy w serii „Monografie FNP” oraz honorarium. Od 2011 roku wydawcą książek z serii „Monografie FNP” jest Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Promocja książek ukazujących się w serii „Monografie FNP” jest wspólnym zadaniem Fundacji i Wydawnictwa. Wydawnictwo zajmuje się między innymi dystrybucją i promocją książek z serii na targach książki czy organizuje tradycyjne spotkania promocyjne dotyczące wybranych tytułów. Fundacja natomiast promuje książki na swojej stronie internetowej i na swoim fanpage'u w portalu Facebook, a także organizuje takie działania jak spotkania z cyklu Wielogłos o Monografiach czy udział autorów i autorek w audycjach radiowych. Działania promocyjne, prowadzone zarówno przez Fundację, jak i przez Wydawnictwo, są „skrojone na miarę” i dostosowane do tematyki książek. Poszczególne monografie nie są więc objęte wszystkimi działaniami promocyjnymi, lecz tymi, które zostaną uznane za najbardziej odpowiednie dla danego tytułu. Autorzy i autorki książek wydanych w serii „Monografie FNP” mają dodatkowo możliwość aplikowania do konkursu „Translacje FNP” oraz

ubiegania się o subwencję na tłumaczenie jednego arkusza wydawniczego książki – po to, by w bardziej efektywny sposób poszukiwać wydawcy zagranicznego.

Do tej pory w serii „Monografie FNP” wydanych zostało 238 prac. Badanie miało formę kwestionariusza internetowego. Badanie obejmowało osoby wyróżnione w konkursie w latach 2010-2022, a podstawowe poruszone w nim kwestie dotyczyły rodzaju i roli czynników, które wpłynęły na decyzję o udziale w konkursie, oceny procesu składania wniosku, oceny współpracy z Wydawnictwem, oceny działań promocyjnych ze strony FNP, znaczenia konkursu „Translacje”, wpływu wydania książki w serii „Monografie FNP” na pozycję w środowisku naukowym oraz opinii na temat serii „Monografie FNP” na tle innych publikacji naukowych.

Między rokiem 2010 a 2022 wydane zostały 113 monografie, napisane przez 104 osoby. Wszystkie zostały zaproszone do wzięcia udziału w badaniu. Na ankietę odpowiedziało 70 ze 104 zaproszonych osób (67,3% zwrotu ankiet). Wśród respondentów przeważały osoby reprezentujące nauki humanistyczne, a w szczególności literaturoznawstwo, filozofię, historię oraz nauki o kulturze i religii.

Najważniejsze wnioski

Zdecydowana większość respondentów znała serię „Monografie FNP” przed przystąpieniem do konkursu i w dużej części znała ją z wystanych lektur. Tylko dwie osoby nie słyszały o serii przed przystąpieniem do konkursu.

Zapytani o powody, dla których zdecydowali się ubiegać o wydanie swojego dzieła w serii, respondenci wskazywali przede wszystkim prestiż serii. Trzy czwarte respondentów jako istotną oceniło rolę oferowanego honorarium, a trochę mniej niż połowa – promocję książek wydawanych w serii. W mniejszym stopniu respondenci ubiegali się o wydanie książek z powodu punktacji serii przy ocenie dorobku naukowego. Możliwość ubiegania się o dofinansowanie tłumaczenia swojej książki w ramach konkursu „Translacje FNP” była również postrzegana przez respondentów jako ważny atut wydania książki w serii „Monografie FNP”. Dla niektórych respondentów ważnymi czynnikami, dla których zdecydowali się na ubieganie się o wydanie swojego dzieła w serii, były trudności ze znalezieniem innego wydawcy (np. inne wydawnictwa nie chciały zaakceptować do druku książek o większej objętości).

Większość respondentów z uznaniem odniosła się do współpracy zarówno z Fundacją, jak i z Wydawnictwem Naukowym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Uczestnicy badania pozytywnie ocenili przebieg procesu konkursowego. Zdecydowana większość badanych uważa, że dostępne informacje na temat konkursu były czytelne i wyczerpujące. Przeważająca część jest zadowolona z funkcjonalności bazy wniosków i nie napotkało problemów podczas ich składania. Wysoko oceniona została także jakość i przydatność recenzji. Respondenci mają poczucie, że recenzje, które uzyskali w konkursie „Monografie FNP”, wyróżniają się na korzyść na tle innych uzyskiwanych przez nich recenzji i ocenili je jako przydatne dla siebie. Respondenci są przekonani, że proces oceny w konkursie i kwalifikacji prac do dalszych etapów konkursu był przejrzysty. Przeważająca część z respondentów jest zadowolona z czasu trwania procedury konkursowej, chociaż co piąty respondent wskazuje, że czas ten jest za długi. Kolejne pytania w ankiecie dotyczyły oceny procesu przygotowania książki do druku. Respondenci bardzo rzadko mieli poczucie, że czas

przygotowania książki do druku był zbyt długi. Zdecydowanie dominowały też pozytywne oceny współpracy z Wydawnictwem na tym etapie.

Zdecydowana większość autorów wysoko ocenia publikowane w serii „Monografie FNP” książki ze swojej dziedziny pod względem wagi prezentowanych wyników badawczych. Połowa często sięga po nie, a niemal wszyscy postali – czasem. Książki z innych dziedzin cieszą się mniejszym zainteresowaniem – często sięga po nie tylko 16% badanych, czasem – co drugi respondent, a co trzeci – rzadko. Zdaniem większości respondentów książki wydane w serii „Monografie FNP” napisane są w sposób przystępny dla naukowców z innych dziedzin nauk humanistycznych i społecznych, ale mogą być nieprzystępne dla czytelników niebędących naukowcami.

Najczęściej o książkach ukazujących się w serii „Monografie FNP” respondenci dowiadują się ze strony internetowej serii oraz z fanpage’a Fundacji na rzecz Nauki Polskiej na Facebooku. Oceny działań promocyjnych dotyczących wydawanych w serii książek były pochlebne, wielu respondentów z nich jednak nie korzystało. Na podstawie wyników ankiety trudno stwierdzić, czy respondenci nie korzystali z oferowanych im przez Fundację lub przez Wydawnictwo działań promocyjnych czy takie działania nie zostały im zaproponowane, ponieważ nie były one odpowiednią formą promocji dla danej książki. Niektóre komentarze respondentów również wskazują na niejasności dotyczące oferowanych form promocji czy ich dostępności.

Według większości respondentów, wydanie książki w serii „Monografie FNP” miało pozytywny wpływ na ich karierę badawczą: umocniło ich pozycję w środowisku naukowym, pomogło w pozyskiwaniu kolejnych grantów i/lub otworzyło nowe ścieżki rozwoju. Respondenci zostali również zapytani o pośrednie efekty wydania książki – czy według nich publikacja zaistniała w szerszym odbiorze, zarówno akademickim, jak i poza nim. Większość respondentów jest przekonana, że ich książka zaistniała w szerszym środowisku akademickim, a według 43% – również poza nim.